

אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב למדעי החברה
"שיטות מחקר א"
74-200-01-02

ד"ר זאב קאליפון

מטרת הקורס :

שאלה בסיסית במדע בכלל ובמדעי החברה בפרט היא: "איך אנו יודעים את אותם הדברים שאנו טוענים שהם האמת".

איך מייצרים נתונים המתארים את המציאות בה אנו נמצאים.

בקורס זה נכיר ונתרגל את עקרונותיהן של מגוון רחב של שיטות מחקר הנהוגות היום במדעי החברה.

קורס זה יכלול גישות כמותיות, גישות איכותיות וגישות המשלבות בין

הגישות איכותיות וכמותיות. כמו-כן, יתורגלו השיטות הסטטיסטיות

המותאמות לכל גישה.

דגש יושם על היבטים ישומיים של המחקר החברתי (הערכה מדיניות והערכת התערבויות).

חובות : א. בחינה.

ב. תרגיל (מחקר).

נושאים :

א. מונחים בסיסיים: השיטה המדעית, בניית תיאוריות, משתנים, קשר סיבתי, השערה וכד'...

נדון גם בוויכוח בין שיטות איכותיות וכמותיות וננתח את היתרונות והחסרונות של כל שיטה.

ב. גישות כמותיות והבעיות הכרוכות בהן: נדון בארבע שיטות עיקריות ניסויים, חצי-ניסויים, סקרים ומבחנים.

בחלק זה נדון בבעיות כמו דגימה, מהימנות, תוקף, תכנון (design), הטייה (bias), מדידה ובניית סולמות.

שיטות סטטיסטיות: מבחני t, ניתוח שונות, רגרסיה, ו-factor analysis.

ג. גישות איכותיות: נדון בשתי שיטות עיקריות אתנוגרפיה וניתוח מקורות משניים (עבודה ארכיונית/היסטורית).

בחלק זה נדון על החוקר כגורם בחברה הנחקרת, הכניסה לשדה, הראיון האתנוגרפי, תצפית משתתפת, מחקרים

השוואתיים, אתנוצנטריזם, אתיקה מקצועית, נתונים מקובצים (aggregated data), זוויות ראייה רבות, לשון

תרגום. שיטות סטטיסטיות: קורלציות פירסון וספירמן, X^2 , ניתוח אשכולות, multidimensional scaling.

ד. שילוב גישות איכותיות וכמותיות: המחקר האיכותי כמקדמה למחקר הכמותי,

המחקר האיכותי כ"מעמיק" את המחקר הכמותי, שילוב השיטות להשגת

התמונה הולמה ולהתגבר על מרבית הבעיות של כל שיטה בנפרד.

ביבליוגרפיה (עברית)

1. בייט מרום, רות (1986) שיטות מחקר במדעי החברה. האוניברסיטה הפתוחה.
שמור סוציולוגיה לפי אונ.שי (46986)

2. קימן, צירלס (1976) שיטות מחקר במדעי החברה - איסוף נתונים - גישה השוואתית. דקל, תל-אביב.
שמור סוציולוגיה לפי קימ.שי (115076)

3. קראוס, א. ואחרים (תשל"ח) שיטות מחקר במדעי החברה: אסטרטגיה, תכנון ומדידה. דקל, תל-אביב.
שמור סוציולוגיה לפי קרא.שי (115031)

ביבליוגרפיה (אנגלית): English Bibliography

General Texts

4. Cook, TD and DT Campbell (1979) Quasi-Experimentation: Design and Analysis Issues for Field Settings, Boston: Houghton Mifflin Company.

300.72 COO (395943)

5. Bernard, HR (1989) Research Methods in Cultural Anthropology, New York: Sage.

שמור סוציולוגיה לפי BER (94211)

6. Cantor, NF and RI Schneider (1967) How to Study History. New York: Crowell.

תדפיס 3797 (187276) (הספר נמצא בספרייה להיסטוריה)

7. Judd, CM and DA Kenny (1981) Estimating the Effects of Social Interventions, Cambridge: Cambridge University Press.
361.973 JUD (581101)
8. Kruskal, JB and M Wish (1978) Multidimensional Scaling, Beverly Hills: Sage.
300.184 KRU (141434)
9. Lodge, M (1981) Magnitude Scaling: Quantitative Measurement of Opinions, Beverly Hills: Sage.
303.38072 LOD (202203)
10. McIver, JP and EG Carmines (1981) Unidimensional Scaling, Beverly Hills: Sage.
300.72 MAC-IUE (161655)
11. Nachmias, D and C Nachmias (1983) Research Methods in the Social Sciences, New York: St. Martin's.
300.18 NAC (14347)
12. Spradley, JP (1979) The Ethnographic Interview, New York: Holt, Rinehart and Winston.
(169799) SPR שמור סוציולוגיה לפי (169799)
13. Spector, PE (1981) Research Designs, Beverly Hills: Sage.
300.72 SPE r (0418265)

Examples:

14. Bott, E (1968) Family and Social Networks, London: Tavistock. (pp. 1-51).
(101793) BOT שמור סוציולוגיה לפי (101793)
15. Gladwin, CH (1983) "Contributions to Decision-Tree Methodology to a Farming Systems Program". Human Organization, 42(2): 146-157.
כתב עת באולם 6
16. Jensen, GF (1969) "Crime Doesn't Pay: Correlates of a Shared Misunderstanding" Social Problems, 17:189-201.
כתב עת באולם 2
17. McKinlay, JB ed. (1973) Research Methods in Health Care, New York: Prodist.
אין
18. Roberts, JM, TV Golder and GE Chick (1980) "Judgment, Oversight and Skill: A Cultural Analysis of P-3 Pilot Error" Human Organization, 39(1):5-21.
כתב עת באולם 6
19. Weller, SC (1983) "New Data on Intracultural Variability: the Hot-Cold Concept of Medicine and Illness" Human Organization, 42(3):249-257.
כתב עת באולם 6